Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Šumperk, Hanácká 3

Hanácká 145/3, 787 01 Šumperk

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti

školní rok 2025/2026

Charakteristika žáků naší školy z hlediska školní neúspěšnosti

Vzhledem k tomu, že naše škola vzdělává žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), kterými jsou v rámci základního vzdělávání nejčastěji závažné poruchy učení, poruchy chování a snížená úroveň rozumových schopností, je školní neúspěšnost potenciálním problémem, se kterým se zde musíme denně potýkat. Část žáků byla do naší školy zařazena v průběhu školní docházky z důvodu výrazných výukových obtíží, které měli na běžné základní škole, tudíž s neúspěšností se již setkali a sami ji zažili.

Všem žákům zařazeným do naší školy byl na základě vyšetření v ŠPZ přiznán minimálně třetí stupeň podpůrných opatření, proto s ohledem na diagnózu, která jim byla stanovena, lze očekávat, že zvládání výukových nároků pro ně bude obtížné.

Při vzdělávání žáků proto pedagogové vycházejí z doporučení školského poradenského zařízení (PPP, SPC), ve kterých jsou metody a formy práce formulovány tak, aby co nejvíce odpovídaly vzdělávacím potřebám žáků a respektovaly jejich možnosti s ohledem na výstupy uvedené v RVP. Odborní pracovníci ŠPZ tímto dávají našim vyučujícím návod, jak pracovat s žáky, aby výukově neselhávali, ale aby s ohledem na své potíže zvládali všechny nároky, které na ně škola klade, a přitom mohli zažívat úspěch.

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volních vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřující k nápravě. Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, tedy dobrými mezilidskými vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem žáka, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole. Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost žáka – snížené rozumové schopnosti, krátkodobá pracovní paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, nízká sebedůvěra, negativní sebehodnocení, poruchy učení, poruchy chování, PAS, zdravotní problémy,
- rodinné prostředí – málo podnětné prostředí rodiny, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace, dysfunkční rodina, nezájem o školu a školní dění, nezájem o spolupráci se školou, nízká úroveň vnímání hodnoty vzdělání, problematické rodinné vztahy,
- škola - vysoká absence, změna ŠVP v souvislosti se změnou bydliště nebo přechodem na jinou školu, malá aktivizace ve vyučování, nedostatečná motivace žáků, nerespektování vývojových hledisek, nevyhovující vyučovací metody, problematické vztahy žák – žák, učitel – žák, škola – rodina,
- dítě – cizinec.

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho příprava na vyučování není systematická.

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- neurotické příznaky – časté bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- poruchy chování – útěky z domova nebo ze školy, lhaní, sebepoškozování, afekty,
- obranné mechanismy – únik do fantazie, regrese,
- negativní sebehodnocení, pocit méněcennosti,
- problémy v komunikaci se spolužáky a učiteli,
- problematické vztahy mezi spolužáky,
- nedostatky v přípravě na vyučování,
- zvýšená absence v některém předmětu nebo celková absence, záškoláctví,
- ztráta motivace.

5. Předcházení školní neúspěšnosti

- klást na žáka přiměřené nároky,
- dbát na jeho pravidelnou docházku do školy
- důsledně kontrolovat splnění zadaných úkolů,
- zdůrazňovat pozitivní stránky žákovy osobnosti a oceňovat jeho jedinečnost,
- oceňovat jeho snahu a drobné pokroky
- umožňovat žákovi vyslovovat vlastní názory,
- podporovat aktivitu žáka,
- poskytovat příležitost zažít úspěch,
- motivovat žáka, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka.

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Včasné podchycení žákových potíží jednotlivými vyučujícími, ti zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém, v takovém případě o neúspěšnosti informují rodiče žáka a třídního učitele. Třídní učitel ověří, zda jde o problém spojený jen s jedním vyučovacím předmětem, nebo zda se týká více vyučovacích předmětů, případně i ve spojení s výchovnými problémy.
Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovnou poradkyní, školní psycholožku či metodičkou prevence rizikového chování. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim (individuální doučování, vyšetření v PPP apod.).

Je uplatňován třístupňový model péče

- Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
- Zapojení školního poradenského pracoviště.
- Zapojení školského poradenského zařízení (PPP, SPC), SVP, OSPOD.

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je správné rozpoznání příčin, viz výše uvedené faktory. Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen v některých vyučovacích předmětech, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od zákonných zástupců žáků.

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření:

- zvýšení motivace žáka k učení.
- důraz na pozitivní hodnocení, stanovení přiměřeného rozsahu učiva, podpůrné pomůcky (přehledy učiva), využití pomoci spolužáků, podpůrné aktivity
- oznamování termínů písemných prací a zkoušení
- slovní hodnocení,
- zajišťování vhodných výukových pomůcek vzhledem k odlišným stylům učení (preference zrakového nebo sluchového vnímání),
- žáci jsou seznamováni s možnými styly učení a učí se vědomě používat styl pro něj nejvýhodnější,
- individuální konzultace a doučování (v letošním školním roce fungují v naší škole i v rámci projektu Jan Amos Komenský II. „Podpora výuky na Hanácké“). Cílem je podpořit kvalitu a dostupnost vzdělávání na všech úrovních.
- kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (spolupráce s PPP, SPC),
- pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- práce zadaná pro domácí přípravu odpovídá žákovým vzdělávacím možnostem,
- sestavení plánu pedagogické podpory,
- zvýšená práce pedagogů s kolektivem třídy, náprava narušeného klimatu třídy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- včasné informování rodičů o mimořádném zhoršení prospěchu žáka tak, aby se zvýšenou péčí mohlo zabránit zhoršení souhrnné klasifikace žáka na konci každého pololetí,
- u žáků, jejichž neúspěšnost souvisí spíše se sociálním znevýhodněním, konzultovat situaci s OSPOD.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky školní neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování. Na jednání pedagogických rad a metodických sdružení je vyhodnocována situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.

Škola si v prevenci stanovuje dlouhodobé cíle:

- vytváření vstřícného a přátelského prostředí ve třídách a škole,
- trvalé sledování a vyhodnocování této problematiky, poskytování informací o úspěšných i neúspěšných řešení
- v rámci DVPP rozvíjet klíčové dovednosti pedagogů pro tuto oblast,
- jsou poskytovány poradenské služby pro žáky, kteří potřebují řešit subjektivně náročné životní situace,
- školní poradenské zařízení vytváří a aktualizuje strategii prevence školní neúspěšnosti, seznamuje s ní

pedagogy školy a vyhodnocuje její účinnost.

Zpracovaly:
Mgr. Radka Jašková, školní metodička prevence
Mgr. Zdeňka Kuxová, výchovná poradkyně
Mgr. Ivana Málková, školní psycholožka

V Šumperku dne: 17. 9. 2025